

BESTUURSMEDEDELINGEN

Bestuursleden:

Voorzitter: Jan Cuppen, Buurtmeesterweg 16,
6711 HM Ede (08380-52039).

Secr/penningm: Henk Vallenduuk, Geelders 2A,
5283VS, Boxtel (04116-85691).

Redactie verslagen e.d.: Hans Huijbregts, Lienplantsoen 60,
2264 MC Leidschendam (070-3204356).

Leden: Henk Pijpers, Goudsbloemlaan 63,
2565 CP, Den Haag (070-3602017).
Oscar Vorst, Boven Zevenwouden 78,
3524 CK, Utrecht (030-895278).

Contributie Fl. 7,50 per jaar. Overmaken op postgiro 1826284 t.n.v. H. Vallenduuk te Boxtel. Goede voornemens: U kunt uw bijdrage voor 1992 nu overmaken! Wilt u tevens uw contributie over de hieronder aangegeven periode voldoen?

- o 1990
- o 1991

VERENIGINGSNIEUWS

Het programma voor de komende maanden is als volgt:

14 maart: Workshop te Tilburg in het Noordbrabants
Natuurmuseum

9 mei: Voorjaarsexcursie naar de Moerputten

12-14 juni: Zomervergadering NEV

11-13 september: Najaarsexcursie naar Zeeuws Vlaanderen

Workshop 14 maart:

Op het ochtendprogramma staan:

- Voorlopige resultaten VIM-project
- 10 keverproject

Outdoor Education, die de handel van Biopraxis heeft overgenomen, zal aanwezig zijn met entomologische benodigdheden. Wie er zeker van wil zijn dat het gewenste materiaal voorhanden is, kan het beste vooraf bestellen: Veemarktkade 8, 5222 AE 's-Hertogenbosch, 073-214906 (567619).

Excursie moerputten 9 mei.

De Moerputten liggen op laagveen ten zuidwesten van Den Bosch. De meeste greppels, voornamelijk in verwaarloosd wilgenstruweel, zijn tijdelijk. Op een aantal plaatsen is sprake van kwel, hoewel dat door verdroging afneemt. Verder is het water afkomstig van regenval. In het midden van het gebied ligt een grote plas, die doorsneden wordt door een oude spoorbrug. Veel wateren lijken te verlanden door ophoping van organisch materiaal. Het terrein kent een aantal blauwgraslandjes.

Het maximaal aantal deelnemers is beperkt. De excursie zal plaatsvinden in een minder kwetsbaar gedeelte. Tot uiterlijk 20 april kunt U zich opgeven bij Henk Vallenduuk, die tevens de excursie zal leiden.

Excursie Zeeuws Vlaanderen 11-13 september.

Deze weekend-excursie, de eerste, staat onder leiding van Herman Krebs en zal zowel het verdronken land van Saeftinge als de Braakman bezoeken. Naar een voordelige mogelijkheid tot overnachten wordt nog gezocht. Vrijdagavond is een lezing over de te bezoeken gebieden. U kunt eventueel ook zaterdagmorgen (vroeg!) aansluiten. Voor lunch en ontbijt wordt gezorgd terwijl we 's avonds ergens gaan eten. Liefst z.s.m. (uiterlijk 1 mei) opgeven bij Henk Vallenduuk.

Verdronken Land van Saeftinge: Uitgestrekt buitendijks brakwatergetijdengebied. Het bestaat uit grote stroomgeulen, krekens, oeverwallen, kommen en uitgestrekte schorren met een afwisselend zeldzaam vegetatiepatroon; aansluitend uitgestrekte zand- en slibafzettingen. Braakman: Grotendeels ingedijkt krekengebied, dat gedeeltelijk bebost is. Er zijn vochtige tot droge duinvegetaties en een contactzone zout-zoet met bijzondere flora.

VRAAG EN AANBOD**OPROEP: kniptorren**

Reeds enige tijd houd ik mij bezig met de verspreiding van de Nederlandse kniptorren (Elateridae), alhoewel de activiteiten op een laag pitje stonden. Vijf dozen met kniptorren uit Leiden en de nodige determinatieproblemen in enkele genera zorgen voor de vertraging. Om de impasse te doorbreken wil ik me in de nabije toekomst in eerste instantie beperken tot de genera Elater, Denticollis en Agriotes en deze afronden. Iedereen die materiaal heeft van deze genera, en dit wil laten controleren en opnemen in het bestand, wordt verzocht contact op te nemen met Jan Cuppen. Ook is op dit moment de determinatie (controle) mogelijk van kleine collecties van alle kniptorren van Nederland.

OPROEP PROJECT: Verspreiding 10 kevers in Nederland

In 1989 is door de leden van de sectie Everts een onderzoek gedaan naar de verspreiding van 10 kevers in Nederland. De eerste resultaten van dit onderzoek, gepubliceerd in Info 7 (april 1990) van de sectie Everts, waren van dien aard dat voortzetting van het onderzoek in 1990 en het opnemen van gegevens van collectiemateriaal noodzakelijk waren. Een aantal leden van de sectie heeft dan ook de waarnemingen van 1990 en oudere gegevens van deze tien soorten uit notitieboekjes verzameld en opgestuurd. Om tot een afronding van het project te komen kan iedereen die dit nog niet gedaan heeft (en het betreft hier het merendeel van de leden van de sectie) zijn oude en nieuwe waarnemingen nog opsturen aan ondergetekende tot 31 januari 1992. Pak daarom meteen uw notitieboekje(s) en stuur alle gegevens zo snel mogelijk op naar Jan Cuppen. Alle waarnemingen zijn welkom en hoe meer waarnemingen des te betrouwbaarder de resultaten. Ieder voor zich is het misschien niet veel, maar tezamen kan het resultaat toch heel aardig zijn. De resultaten zullen op 14 maart tijdens onze bijeenkomst te Tilburg gepresenteerd worden.

Om het geheugen voor sommigen op te frissen, het betreft de volgende 10 soorten:

Lucanus cervus, Polyphylla fullo, Melolontha melolontha, Plagionotus arcuatus, Clytus arietis, Leptura rubra, Ocypus olens, Hydrophilus piceus, Omophron limbatum en Coccinella septempunctata. De te vermelde aanvullende gegevens zijn : lokatie, EIS-hok, datum, aantal exemplaren en verzamelaar.

OPROEP: waarnemingen Hister helluo

Op Els, waarschijnlijk voornamelijk jonge bomen, komt een op elzenhaan-larven jagende Histeride voor: Hister helluo. Deze soort is aan te treffen tussen half juni en half juli. Waarnemingen en/of collectiegegevens opgeven aan Henk Vallenduuk.

OPROEP: determinatie Mordellidae & Scolytidae

Van het Malaiseval-materiaal uit de Brandt zijn de Mordellidae en Scolytidae nog niet gedetermineerd. Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij Emil Bouvy.

Verslag lezing Henk Pijpers 23-11-1991

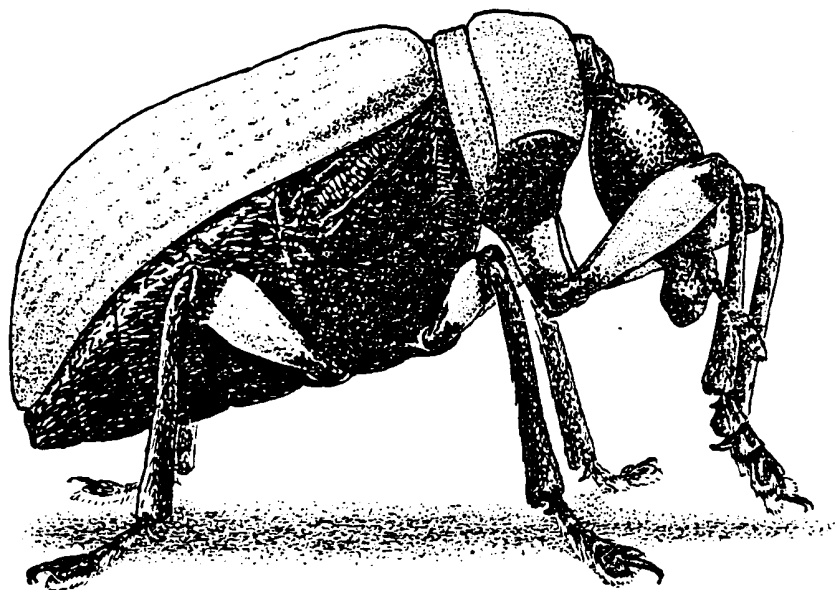
De voordracht van Henk behandelde snuitkevers in het algemeen en de biologie van enkele soorten in het bijzonder. De zeer grote familie snuitkevers heeft zijn succes gedeeltelijk te danken aan het grote aantal verschillende planten. Alleen in Nederland komen al circa 550 verschillende soorten voor.

De snuiten zijn aangepast om voedsel mee te vergaren en/of om openingen en gangen te maken om eieren te kunnen afzetten. Op een plant kunt verschillende soorten snuitkevers voorkomen die hun eieren op verschillende manier afzetten. Op de figuur is bijvoorbeeld de eiafzetting van Larinus turbinatus, L. carlinae en Rhinocyllus conicus op distels te zien.

Van veel soorten is nog weinig over het gedrag bekend. Een uitzondering hierop vormen bladrollers, waarvan Henk plaatjes liet zien uit het boek van Daanje. Ook is vaak de waardplant nog onbekend. Om deze vast te stellen is gericht zoeken beter dan slepen omdat bij slepen meestal niet duidelijk is van welke plant de kevers afkomen.

Orobites cyaneus komt voor op viooltjes, de larve leeft in de zaaddoosjes van onrijpe zaden. Er zijn zeer weinig vindplaatsen van deze soort bekend in Nederland, terwijl viooltjes zoals uit de gepresenteerde verspreidingskaarten bleek, zeer algemeen voorkomen. Gericht zoeken in juni of juli zou deze soort kunnen opleveren.

De voordracht van henk werd afgesloten met zeer fraaie dia's van Theodoor Heijerman die door een mankement aan de projector helaas niet goed scherp gehouden konden worden.

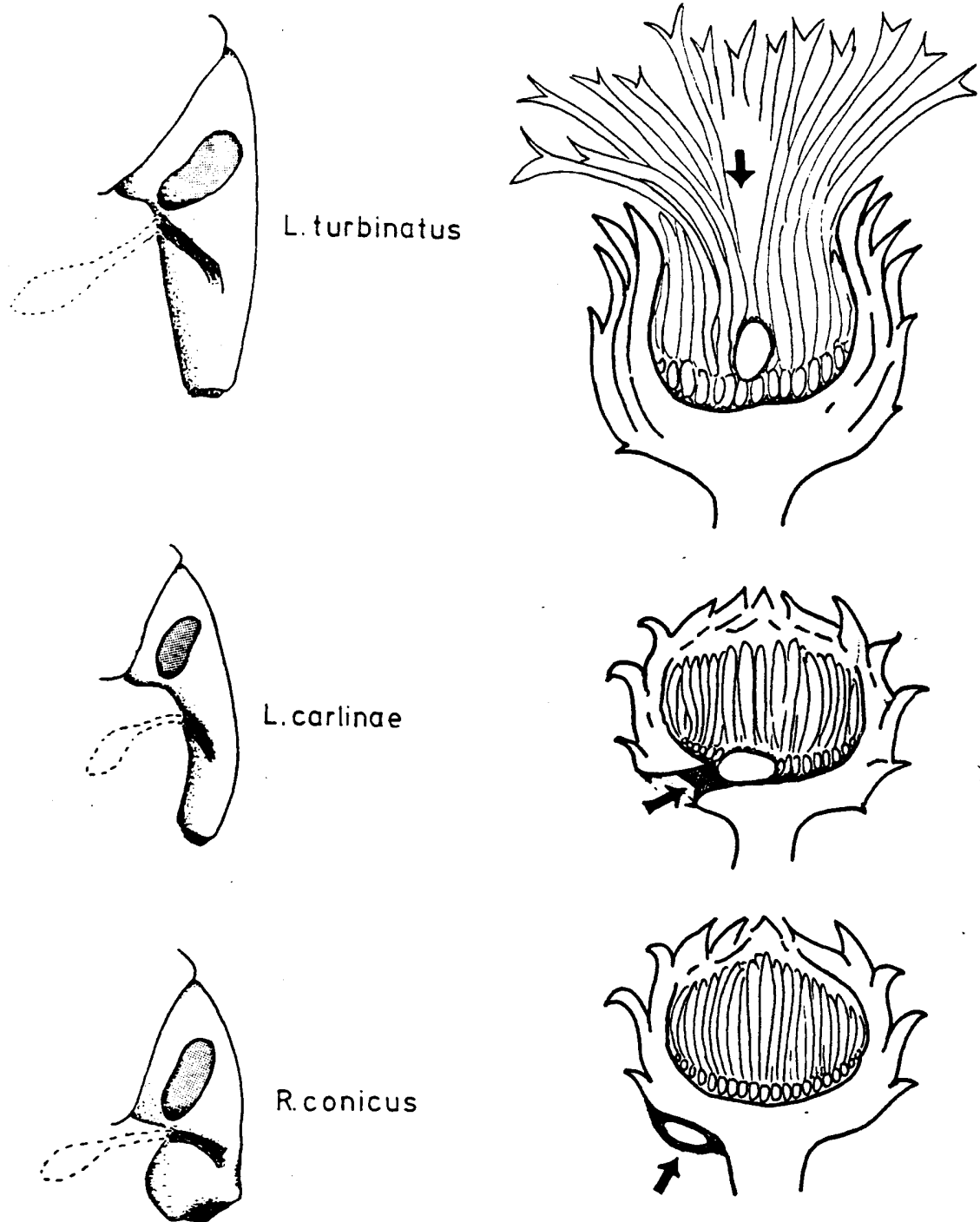

Abb. 4. Form und Funktion des Rüssels bei drei nahverwandten Blütenkopfbewohnern von Disteln. Links Rüsselprofile von *Larinus turbinatus*, *L. carlinae* und *Rhinocyllus conicus*, rechts schematisierte Querschnitte der offenen (oben) und geschlossenen Köpfe der Ackerdistel. Die Pfeile zeigen die Richtung der Eiablage an. Die *L. carlinae*-Weibchen verschließen nach Ablage des Eies die Höhle mit einer kittartigen Substanz, die *R. conicus*-Weibchen kleben ihre Eier außen auf den Blütenkopf und bedecken sie mit einer kittartigen Schutzschicht. Der Rüssel dieser Art ist stark zurückgebildet und nicht mehr zum Ausbohren einer Eihöhle geeignet.

EXCURSIES

Van de excursies van de sectie volgt hieronder de tweede soortenlijst. Het is de bedoeling om in de komende nummers soortgelijke verhalen over de excursies van 1990 & 1991 te publiceren. **Wilt U daarom uw soortenlijsten, z.s.m. opsturen naar Hans Huijbregts!**

Verslag excursie Weerterbos 16 september 1989

Zoals afgesproken troffen O. Vorst, J. Huijbregts, H. Vallenduuk en H. Edzes elkaar om 11.00 uur bij het station te Weert. J. Cuppen was te laat, maar wachten was noodzakelijk in verband met het vervoer naar het excursiedoel: het Weerterbos. Daar het excursieterrein bij de meesten van ons onbekend was, richtten wij ons allereerst op de Oude Graaf, een gedeeltelijk genormaliseerde beek, die midden door het gebied loopt. Bij een voorexkursie door H. Vallenduuk was op deze beek de waterwants Gerris najas waargenomen in grote aantallen. Dit verleidde ons tot een langdurige bemonstering van deze beek, met name een niet genormaliseerd traject, aangezien verdere kanalisatie-werkzaamheden door het waterschap Midden-Limburg in vergaande staat van voorbereiding waren. De resultaten van deze bemonstering en een uitvoerige beschrijving van het monsterpunt zijn gepubliceerd in het Natuurhistorisch Maandblad van maart 1991 (Wasscher & Cuppen), waarbij met name op de grote populatie van de beekschaatsenrijder (Gerris najas) wordt ingegaan. Het betreft de laatste recente vindplaats van deze soort in de provincie Limburg. Typisch rheofiele kevers die werden aangetroffen in de Oude Graaf waren Agabus paludosus, A. didymus, A. chalconatus, Limnebius truncatellus en Oulimnius tuberculatus. Daarnaast kwamen relatief veel soorten voor, die normaal vrijwel uitsluitend in zure wateren worden aangetroffen. Mogelijk speelde de lage waterstand een belangrijke rol bij het voorkomen van deze soorten: de meeste temporaire poelen en vennen in het bos bleken droog te staan.

Na deze uitputtende bemonstering van de Oude Graaf gedurende meer dan twee uur werd een bezoek gebracht aan een in het bos gelegen ven. Helaas bleek de waterstand hier dermate laag dat wij onze normale verzamelactiviteit met appelmoeszeef en net nauwelijks konden toepassen. Wroetend in de dikke strooisellaag van afgestorven riet (Phragmites australis) in het modderige water dat opwelde tussen de voeten kon toch nog een redelijk aantal soorten verzameld worden, waaronder enkele typische soorten voor zure, moerassige wateren met veel emergente planten: Hydroporus scalesianus, H. umbrosus, Copelatus haemorrhoidalis, Helochares punctatus en Limnebius aluta.

Ondertussen was een persoon meer geïntrigeerd door het ontschorsen van dode naaldbomen, waarbij onder andere

Paromalus parallelipedus, Plegaderus vulneratus en Uleiota planata werden aangetroffen. Dezelfde persoon vertoonde ook nog enige klop- en sleepactiviteiten waardoor het aantal keversoorten nog aanzienlijk toenam.

Ter afsluiting van de excursie werd voor een uitgedund gezelschap (Oscar ondernam een eenzame voettocht naar Weert) door Henk gedemonstreerd hoe mierengasten te verzamelen uit nesten van Formica pratensis. Uit nestmateriaal uit het midden van het nest (bij het broed) kwamen Dendrophilus pygmaeus, Monotoma angusticollis en Notothecta flavipes, terwijl langs de randen van het nest lege cocons van Potosia cuprea werden aangetroffen. Vooral het aantal cocons van Potosia was verrassend groot.

Na gedane arbeid werd de excursie om 19.00 uur op het terras van een café tegenover het station in Weert ontbonden.

Een lijst met alle waargenomen keversoorten tijdens de excursie wordt hieronder gegeven.

J.G.M. Cuppen

CARABIDAE

Leistus terminatus Hellwig
 Nebria brevicollis Fabricius
 Bembidion doris Panzer
 Bembidion articulatum Panzer
 Bembidion mannerheimi Sahlberg

HALIPLIDAE

Haliplus ruficollis Degeer
 Haliplus heydeni Wehnke
 Haliplus lineolatus Mannerheim
 Haliplus wehnkei Gerhardt

DYTISCIDAE

Laccophilus minutus Linne
 Laccophilus hyalinus Degeer
 Hyphydrus ovatus Linne
 Hydroglyphys pusillus Fabricius
 Hygrotus inaequalis Fabricius
 Hygrotus decoratus Gyllenhal
 Hydroporus scalesianus Stephens
 Hydroporus angustatus Sturm
 Hydroporus umbrosus Gyllenhal
 Hydroporus palustris Linne
 Hydroporus incognitus Sharp
 Hydroporus erythrocephalus Linne
 Hydroporus memnonius Nicolai
 Graptodytes pictus Fabricius
 Agabus chalconatus Panzer
 Agabus bipustulatus Linne
 Agabus sturmi Gyllenhal
 Agabus paludosus Fabricius
 Agabus didymus Olivier
 Copelatus haemorrhoidalis Fabricius
 Ilybius fuliginosus Fabricius
 Colymbetes fuscus Linne
 Dytiscus marginalis Linne

GYRINIDAE

Gyrinus substriatus Stephens

HYDROPHILIDAE

Hydraena testacea Curtis
 Ochthebius minimus Fabricius
 Limnebius truncatellus Thunberg
 Limnebius nitidus Marsham
 Limnebius aluta Bedel
 Helophorus aequalis Thomson
 Helophorus brevipalpis Bedel
 Helophorus obscurus Mulsant
 Hydrochus carinatus Germar
 Megasternum boletophagum Marsham
 Anacaena globulus Paykull
 Anacaena lutescens Stephens

Laccobius minutus Linne

Laccobius bipunctatus Fabricius
 Helochares punctatus Sharp
 Helochares lividus Forster
 Enochrus testaceus Fabricius
 Enochrus coarctatus Gredler
 Cymbiodyta marginella Fabricius

STAPHYLINIDAE

Lesteva heeri Fauvel
 Gnypeta ripicola Kiesenwetter
 Notothecta flavipes Gravenhorst

HISTERIDAE

Plegaderus vulneratus Panzer
 Dendrophilus pygmaeus Linne
 Paromalus parallelopedus Herbst

DRYOPIDAE

Dryops luridus Erichson
 Oulimnius tuberculatus Mueller

CUCUJIDAE

Monotoma angusticollis Gyllenhal
 Uleiota planata Linne

COCCINELLIDAE

Rhyzobius litura Fabricius
 Coccinella septempunctata Linne
 Coccinella undecimpunctata Linne
 Thea vigintiduopunctata Linne

SCARABAEIDAE

Potosia cuprea Fabricius

CERAMBYCIDAE

Rhagium inquisitor Linne

CHRYSOMELIDAE

Lochmaea capreae Linne
 Lythraea salicariae Paykull
 Hispella atra Linne

BRUCHIDAE

Bruchidius fasciatus Olivier

CURCULIONIDAE

Strophosomus melanogrammus Forster
 Cidnorrhinus quadrimaculatus Linne
 Balaninus glandium Marsham
 Rhynchaenus stigma Germar
 Apion miniatum Germar
 Apion loti Kirby